

TÜRK DİL KURUMU

Yönetim Kurulu

3.-5. Şubat 1958 toplantısı

Tutanak Özeti

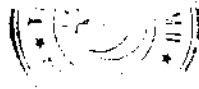
Toplantıda bulunanlar: Dr. Mehmet Ali Ağakay, Doç. Dr. Gündüz Akıncı, Ömer Asım Aksoy, Prof. Ahmet Ateş, Prof. Selâhattin Batu, Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu, Ord. Prof. İlhami Civaoglu, Recai Cin, Behçet Kemal Çağlar, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Hikmet Dizdaroğlu, Prof. Dr. Hasan Eren, Tahir Nejat Gencan, Prof. Dr. Macit Gökberk, Prof. Nusrat Hızır, Uluş İğdemir, Prof. Fahir İz, Prof. Dr. Raşat İzbirak, Doç. Dr. Mecdut Mansuroğlu, Ağâh Sırrı Levend, Doç. Dr. Samim Sinanoğlu, Dr. Mehmet Tuğrul, Doç. Dr. Nermin Uygur, Ord. Prof. Hilmi Ziya Ülken, Ord. Prof. Dr. Zeki Zeren.

Toplantıda bulunmayanlar: Nadir Nadi Abalioğlu, Nurettin Artam, Prof. Hikmet Bayur, Prof. Dr. Sadettin Buluç, Prof. Süheyp Derbil, Orhan Hançerlioğlu, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Prof. Enver Ziya Karal, Prof. Suut Kemal Yetkin, Kadri Yürükoğlu.

Mazereti bildirilenler: Nurettin Artam, Prof. Dr. Sadettin Buluç, Prof. Süheyp Derbil, Orhan Hançerlioğlu, Prof. Enver Ziya Karal, Prof. Suut Kemal Yetkin,.

Mazeretini bildirmiyenler: Nadir Nadi Abalioğlu, Prof. Hikmet Bayur, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Kadri Yürükoğlu.

Türk Dil Kurumu Yönetim Kurulu 3. Şubat. 1958 pazar-tesi günü saat 10, 30 da Ankara'da Kurum binasında Prof. Dr. Macit Gökberk'in başkanlığında toplanarak çalışmalarına baş-ladı.

Birinci Birleşim Birinci Oturum

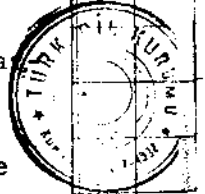
3 Şubat 1958

Saat 10,30

- 1 - İki toplantı arasında Tanrının rahmetine kavuşan Terim Kolu Başkanı Yunus Kâzım Köni için saygı duruşunda bulunuldu.
- 2 - 29-31 ekim 1957 tarihli toplantının tutanak özeti okundu, oy birliği ile kabul edildi.
- 3 - İki gün önce hastalanan Nurettin Artam'ın, yine iki gün önce resmî bir vazife ile İstanbul'a hareket eden Prof. Suut Kemal Yetkin'in, altı aydan beri Amerika'da bulunan Prof. Süheyp Derbil'in ve Prof. Enver Ziya Karal'ın, Bağdat'ta vazife gören Prof. Dr. Sadettin Bülç'un, İstanbul'dan hastalığı yüzünden gelemiyen Orhan Hançerlioğlu'nun mazeretleri oy birliği ile kabul edildi.
- 4 - Genel Yazman idare işleri hakkında açıklamada bulundu. Genel Yazman'ın açıklaması^S oy birliği ile kabul edildi.
- 5 - Genel Yazman'ın açıklamasında sözü geçen terfilerle istifalar ve tayinlere ait Yürütme Kurulu kararları okundu.

Aile durumundan dolayı Kurum'dan ayrıldığını bildiren Başyazman Sevim Levend'in dilekçesinin kabulüne ve Kurum'da başarı ile geçen hizmetinden dolayı kendisine takdir ve teşekkür mektubu yazılmasına ve ayrılış tazminatının gönderilmesine oy birliği ile karar verildi.

Kurum'da işlerin çokluğu göz önünde tutularak, açık bulunan Yayın Kolu kadrosuna, idare işlerinde de çalışmak üzere Efsar Berk'in^{Efsar Berk'in} ay başından başlayarak kadroya 350 lira ücretle tayini hakkındaki 25.12. 1957 tarihli Yürütme Kurulu kararı oy birliği ile kabul edildi.

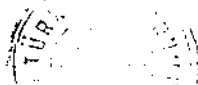
Terfi süresini doldurmuş olan kitaplık memuru Nezihe Saygın, Kurum'un kuruluşundan beri görevinde dikkat ve titizlik gösterdiğinden ve kitaplık memurluğundan başka yazı ve idare işlerine de yardım ederek akşamları geç saatlere kadar çalıştığından kadrosu da müsait olduğu için iki derece terfi ettirilmek suretiyle aylığının 1.1.1958 den başlayarak 350 liradan 450 liraya çıkarılmasını isteyen Yürütme Kurulu kararı çoğunlukla kabul edildi.

Bilim Kollarında çalışan ve uzman olmak üzere hazırlanan Emel Erkut, İnci Sağın ve Talât Tekin'in Kolbaşkağlarının verdikleri rapor üzerine 400'er lira aylıkla uzmanlık kadrolarına alınmasını isteyen Yürütme Kurulu kararları çoğunlukla kabul edildi.

- 6 - Yönetim Kurulu Üyelerinden Prof. Hikmet Bayur'un son Kurultay'da devrincilik amacı aleyhinde bulunanlar hakkında gerekli işlem yapılmadığından Yönetim Kurulu'ndan istifasının kabulünü isteyen mektubu okundu. İstifa sebeplerinin yeter görülmediği ve bu konuda Üst Kurul'daki Yönetim Kurulu'nda yapılacak konuşmalara katılması yolunda cevap verilmesi teklifi çoğunlukla kabul edildi.

Bayur'un yazısında sözü geçen olayın belgeleri hazırlanarak Mayıs toplantısında görüşülmesi teklifi çoğunlukla kabul edildi.

- 7 - İki toplantı arasında Tanrının rahmetine kavuşan Köni'nin yerine Terim Kolu Başkanı seçimine geçildi. Gizli oyla yapılan seçim sonunda Prof. Dr. Hasan Eren =16= oyla Terim Kolu Başkanlığına seçildi. (Prof. Dr. Reşat İzbirak =8= oy aldı).
- 8 - Prof. Dr. Hasan Eren'den açılan ikinci Başkanlığa gizli oy ile yapılan seçim sonunda Prof. Selâhattin Batu =15= oyla ikinci Başkan seçildi. (Yürükoğlu =9= oy aldı).
- 9 - Tüzük hazırlama Komisyonu'na Köni'nin yerine de Terim Kolu Başkanı'nın katılması çoğunlukla kabul edildi.
- 10- Üyelimizden İstanbul Adalar Maarif Memuru Süleyman Nuri Öz'ün mektubu ve eki ile Yürütme Kurulu kararı okundu. Üzerinde konuşuldu:

- a- İlmî tenkidlere dergimizde cevap verilmesi
b- Dergimizde yer alması uygun görülmiyen yazıların savcılık yoluyla yayımı yapan gazete veya dergiye gönderilmesi
c- Bunlarda takdir hakkının Yürütme Kuruluna bırakılması.
d- Süleyman Nuri Öz'e dikkat ve uyanıklığından dolayı teşekkür edilmesi. Çoğunlukla kabul edildi.

- 11 - Süleyman Nuri Öz'ün yazısında Kurum'a hakaret ettiği bildirilen Besim Atalay'a yapılacak işlem üzerine görüşüldü:
A - Kendisinin Haysiyet Kuruluna verilmesi kararlaştırıldı.
B - Yaptığı hakaret için gerekiyorsa davâ açılması ve bu hususta hukukçularla istişarede bulunmak üzere Yürütme Kurulu'na yetki verilmesi, çoğunlukla kabul edildi.
- 12 - Sayman hesap işleri hakkında açıklamada bulundu. Bu açıklama üzerinde konuşuldu.
- 13 - Odacılara Tarih Kurumu'nda olduğu gibi, yılda bir elbise, iki çift ayakkabıdan başka iki gömlekle bir kırıvatın verilmesi ve ilerde Yönetmeliğe böyle bir fıkra katılması hakkında Yürütme Kurulu teklifi oy birliği ile kabul edildi.

Birinci Birleşim-İkinci Otutum

3. Şubat. 1958

Saat: 15,15

Başkan : Prof. Dr. Macit Gökberk

1 - Ahmet Cevat Emre'nin Kurumca basılmasını istediği eseri hakkında Başuzman Dilaçar'ın hazırladığı raporun, bu konu üzerinde ileri sürülen düşünceleri özetliyen ve konunun bugüne kadar geçirdiği safhaları belirten bilimsel bir etüt olduğunu Dilaçar'ın bu raporu hazırlamak için kendi kitaplığında bulunan kaynaklardan faydalanmak suretiyle çalışma saatleri dışında evinde iki ay

uğraştığını bildirerek bu rapor için Başuzman Dilaçar'a 600 lira telif hakkı ödenmesi uygun olacağı hakkındaki Yürütme Kurulu kararı çoğunlukla kabul edildi.

2 - Sayman'ın hesap işleri üzerine açıklaması da oy birliği ile kabul edildi.

3 - Yayın Kolu B aşkanı raporunu okudu. Üzerinde konuşuldu. Çağlar, Nutuktan bugünkü dile yaptığı çevirmeden örnekler okudu. Bu işin bir an önce sona erdirilmesi istendi. Çağlar, İstanbul yazı kurulunca dergi için toplanan yazıların, kabul edilirken aldıkları oyun, Ankara Yazı Kurulunca gözönünde tutulması dileğinde bulundu.

4 - Ödül Yönetmeliği'nin 3 ncü maddesi sonuna eklenmesini Yayın Kolu Başkanlığı'nın istediği (yarışmaya katılan Edebiyat eserlerinden dil kaygısıyla birlikte sanat değeri de aranır) ibaresi çoğunlukla kabul edildi.

Yine Yayın Kolu Başkanı'nın istediği aynı Yönetmeliğin 4 ncü maddesinde birinci cümleden sonra (ayrıca zamanında yeter sayıda nüshası Kurum'a gönderilmiş olan her eser yarışmaya girer) ibaresi de çoğunlukla kabul edildi.

Yine aynı Yönetmeliğin 3 ncü maddesi ilk cümlesi sonundaki (incelettirilir) yerine (danışılır) denilmesini isteyen Tuğrul'un teklifi de çoğunlukla kabul edildi.

5 - Yayın Kolu raporu dileklerle birlikte çoğunlukla kabul edildi.

6 - Derleme Tarama Kolu B aşkanı raporunu okudu. Üzerinde konuşuldu. Dileklerde bulunuldu.

Rapor dileklerle birlikte oy birliği ile kabul edildi.

İkinci Birleşim-Birinci Oturum

4. Şubat . 1958

Saat: 10,15

Başkan: Prof. Dr. Macit Gökberk,

1 - Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nden gelen yazı okundu. Birlikçe Teknik Terimler konusu ele alınarak bir teknik terimler komitesi kurulduğu öğrenildi.

Toplantıya alınan komite raportörü Nazım İlıkça sözlü açıklamada bulundu, ve komite raportörü sıfatıyla verdiği yazılı raporu okudu.

Açıklama üzerine sorulan noktalara İlıkça gerekli cevapları verdi.

Üzerinde konuşuldu, sonunda

b- Bu teşebbüse ilgi ve sevgi göstermek, oy birliği ile,

b- İşin hayali değil, sınırlı ve pratik bir şekilde olmasını istemek, oy birliği ile,

c- Kurum'un amacına uygun olarak teşebbüse girişmek, oy birliği ile.

d- Bu teşebbüse kurucu üye olarak katılmak, oy birliği ile.

e- Bu teşebbüse Terim Kolu Başkanı dahil olmak üzere ihtiyaca göre Yürütme Kurulu'nun tayin edeceği arkadaşlar ile katılmak, oy birliği ile.

f- Maddi- Yani para yardımının ancak usul ve imkânlar dahilinde yapılabileceğini bildirmek, çoğunlukla.

g- İlıkça ile temasa Eren ile Cıvaoğlu'nun memur edilmesi çoğunlukla kabul edildi. (Bunlardan (b,c) maddeleri kendilerine bildirilmeyip Kurumca bilinecektir).

İkinci Birleşim-İkinci Oturum

4. Şubat. 1958

Saat: 15,-

1- Terim Kolu Başkanı raporunu okudu. Üzerinde konuşuldu.
Bazı dilekler ileri sürüldü.

Rapor dileklerle birlikte oy birliği ile kabul edildi.

2- Sözlük Kolu Başkanı raporunu okudu . Üzerinde konuşuldu.
Bir çok dilekler ileri sürüldü.

a- Sözlüğün 4. baskısından önce, bu sözlüğün ilkelerini ve şeklini tesbit edecek ve anketlere dayanan bir genel müzakerehin açılmasını ve daha önce hiç bir karar alınmamasını isteyen Cıva-
oğlu'nun önergesi oy birliği ile kabul edildi.

b- Türkçemizin Tarihî bir sözlüğünü hazırlamak üzere Ateş,
Mansuroğlu, Caferoğlu, İz ve Gencan'ın işi bütün yönleri ile
etüt ederek gelecek toplantıya birer rapor vermeleri ve konunun
ancak ondan sonra konuşulması hakkında Levend'in teklifi oy bir-
liği ile kabul edildi.

c- Sözlüğün üçüncü baskısında önsözün sistemli bir şekilde
olması hakkında Cıva-
oğlu'nun teklifi çoğunlukla kabul edildi.

d- Edebiyat kitaplarında geçen 500-600 kadar Osmanlıca keli-
menin sözlüğe alınması hakkında Ateş'in teklifi kabul edilmedi.

e- Sözlük Kolu raporu, bütün dilekleri ve ekleriyle çoğun-
lukla kabul edildi.

3- Gramer Kolu Başkanı raporunu okudu. Üzerinde konuşuldu.
Kol Başkanı konuşanlara cevap verdi.

Üçüncü Birleşim Birinci Oturum

5. Şubat . 1958

Saat: 10,-

1 - Gramer Kolu raporu üzerindeki konuşmalara devam edildi. Bunlara karşı Kol Başkanı, gerekli cevapları verdi:

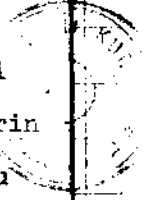
Gramer meseleleri için henüz komisyon toplanması zamanı gelmediğini, taramalar sonunda kelime guruplarının tesbit edilebileceğini ve şimdi kullandıkları terimlerin geçici olduğunu, Sentaks bahsinin önce işlenmesine kendisinin de taraftar olduğunu ileri sürdü. Ve ana gramer için tutulacak bilimsel yola dair bir özet program okudu.

Böylece Gramer Kolu raporu, dileklerle birlikte oy birliği ile kabul edildi.

2- Kurumca basılması istenilen Ahmet Cevat Emre'nin eseri üzerinde görüşüldü. Kurum uzmanlarınca incelenmiş olan bu eserin müellifin arzusuna uyularak geniş bir komisyon kurulması ve bu komisyona Terim ve Gramer Kolları Başkanları ile Mansuroğlu, Caferoğlu, Gencan, Ateş, İz ve Uygur'un katılmaları ve eserin önce İstanbul'daki üyelerce incelenmesi oy birliği ile kabul edildi.

3 - Tahsin Banguoğlu, yıllardan beri hazırlamakta olduğu Gramer'in "ses bilgisi" bölümünü bitirmiş ve basılması dileğiyle Kurum'a teslim etmiş olduğundan Eren, Sinanoğlu ve Tuğrul'dan toplanacak bir komisyonca incelenmesi çoğunlukla kabul edildi.

4 - Fuzulî Divanı tıpkıbasımının Kurumca yaptırılmasını istiyen Doç. Dr. Abdülkadir Karahan'ın yazıları okundu. Fuzulî'nin hele kendi el yazısı ile yazılmış bir divanı bulunduğu takdirde tıpkıbasımının yaptırılması çok yerinde olmakla beraber,

Kurum ancak Dil Tarihi bakımından tek, yahut nadir, nüshaların tipkibasımalarını yaptırmakta olduğundan ve üç yıllık yayın programımız da çok yüklü bulunduğundan şimdilik bu teklifin programa alınmasına imkân olmadığı yolunda ^{ki} Yürütme Kurulu kararı çoğunlukla kabul edildi.

5 - Doç. Dr. Zeynep Korkmaz'ın doçentlik tezinin Kurumca bastırılmasını isteyen yazısı ve Gramer Kolu Başkanının raporu okundu.

Bu gibi tezlerin yayınlanması türkoloji bakımından faydalı görülmekle beraber Kurum'un imkânları müsait olmadığından ve tez nasıl olsa Fakülte tarafından bastırılacağından sahibi verirse 15 sahifeyi aşmayan bir özetinin Belleten'de yayınlanması oy birliği ile kabul edildi.

6 - Kurum'a üye olmak üzere baş vuranlardan geçen toplantıda verilen kararlar gereğince istenilen bilgiyi tamamlamış olanlar üzerinde görüşüldü. Bunlardan Atılâ Sav hakkında yeter kadar bilgi alınmadığı görülerek bu zatın üyeliği işinin gelecek toplantıya bırakılması uygun görüldü.

Üyelik isteyenler ile tavsiye edicilerin isimleri okundu. Her birinin ayrı ayrı hal tercümeleri ve eserleri gözden geçirildi. Bunlar hakkında bilgi sahibi olanların açıklamaları da dinlendi.

a- Aksoy'un yeni üyelerin Yönetim Kurulu üyeleri tarafından tavsiye edilmemesini prensip olarak isteyen teklifi oy birliği ile kabul edildi.

b- Yapılan gizli oy sonunda Rasime Uygun 17, Hasan Cafer Ergin 14, Özbek İncebayraktar 16, Abdullah Küçükbehar 16, Esad Serezli 15, Nahiş Ulvi Akgün 18, Suat Salih Asral 15, Ahmet Tulu 15 oy alarak Kurum üyeliğine kabul edildiler.

Hilmi Soykut 5, Turhan Dökmeci 1 oy aldıklarından Kurum üyeliğine kabul edilmediler.

